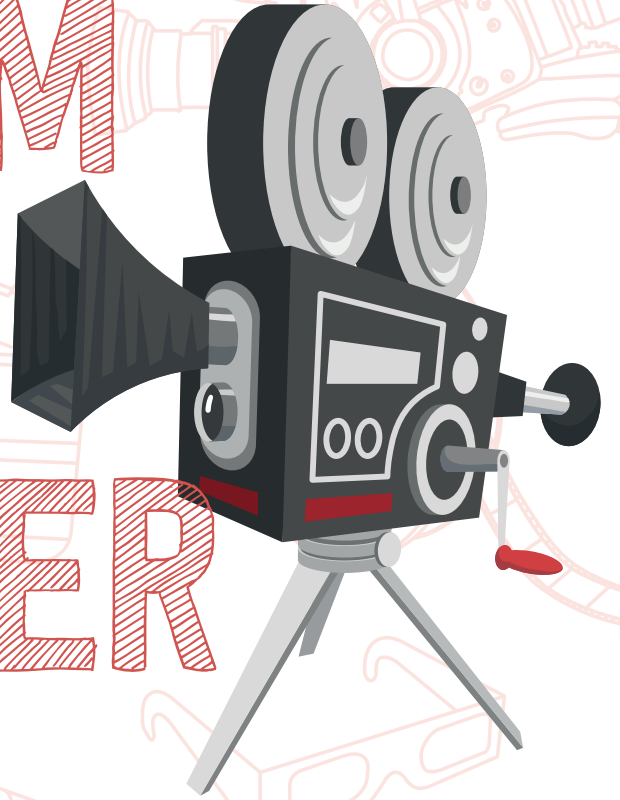

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

İSTGM
Sivil Toplum Geliştirme Merkez

KURGU VE ÇEKİM SONRASI SÜREÇLER

ETKİLİ EĞİTİM VİDEOLARI ÜRETİMİ VE DAĞITIMI REHBERİ

1

SUNUŞ

“Bir bilene sormak” yeni bir şey öğrenmenin en hızlı ve en etkili yoludur. Bu en basitinden bir usta çırağın ilişkisidir aslında. Bilginin bu kadar yoğun ve hızlı aktığı bir dönemde, öğrendiğimiz her şeyin diplomasını almak durumunda değiliz. E hal böyle olunca, hepimiz “bozulan bir şey nasıl tamir edilir?” ya da “yeni çıkmış bir yazılım veya hizmet nasıl kullanılır?” gibi soruların cevaplarını ararken, keşke birileri videosunu çekmiş olsa diye düşünüyoruz. Ve evet haklıyız!

Yakın tarihli bir TechSmith araştırmasına göre, insanların % 53’ü haftada iki veya daha fazla eğitici video izliyor (2013’e kıyasla %152 artış).

- Satın alma kararı verirken ürün hakkında bir video izlemeyi tercih edenlerin sayısı, ürün hakkında bilgi okumak isteyenlerin sayısının yaklaşık 4 katıymış... Çünkü hızlı. Deneyime dayalı olduğu için de daha inandırıcı.
- Her üç çalışandan ikisi, talimatlar görsel olarak verildiğinde görevleri daha iyi tamamlama ve bilgileri %7 daha hızlı alma eğilimindeymiş... O kalan “bir” çalışana kolay gelsin.
- Öğrenme ve eğitim içeriklerinin YouTube’da günlük izlenme rakamları günde bir milyardan fazlamış... Video yüklemenin tam zamanı sanki.
- Udemy, Lynda.com ve Skillshare gibi çevrimiçi video kurs siteleri on milyonlarca öğrenciyle günden güne büyüyormuş... Çünkü tek olay öğrenci ve öğretmeni canlı olmasa bile buluşturabilmek aslında.

Tüm bu artılar yetmediyse... İçinde bulunduğumuz pandemi süreci gibi yüz yüze bir araya gelemediğimiz olağanüstü durumlarda, kolay ve hızlı bilgi paylaşım imkanı sunması da video eğitimlerin büyük bir avantajı değil mi?

Tamam, ikna olduysanız, eğitim videonuzu çekmeye hazırsınız demektir. Peki nereden başlayacaksınız? Öncelikle kolayca ulaşılabilen video kayıt ve kurgu teknolojileri var; yani işin bu kısmını merak etmeyin. Bize sorarsanız, sürece dair asıl sorun olabilecek şey “detaylar içinde kaybolmak” ve işin eğlencesini ıskalamak. Bunun önüne geçebilmek için de başlamadan önce aşamaları gözden geçirir ve süreci kağıt üzerinde tasarlırsanız iyi olur.

Bu rehberde; video ile ulaşmayı amaçladığınız hedef için en uygun formatı belirlemek, en uygun içeriği oluşturmak, bu içerik için en efektif programı yapmak ve uygun araçları belirlemek ve videonuzu en etkili kanallar üzerinden dağıtıma sokmak konularında size yol gösterecek önerilerimiz var. Umarız işinize yarar; çünkü sizin işinize yararsa, çekeceğiniz videoyu izleyecek belki de binlerce insanın ufku genişlemiş olacak.

İyi çekimler.

Kaynak: <https://www.techsmith.com/blog/instructional-videos/>
Bu metinden yapılan alıntılardaki tüm çeviriler STGM’ye aittir.

EĞİTİM VİDEOLARI TÜRLERİ

I. MİKRO VİDEOLAR

Mikro videolar, tek ve dar bir konuyu öğretmeye odaklanan kısa, eğitici videolardır. Genellikle bir dakikadan kısa sürerler ve dikkat süreleri çok kısa olan günümüz medya tüketicilerine hitap ederler. Yani mikro video eşittir makro dikkat.

Örnek; <https://youtu.be/prsuzs1Xmc0>

II. ÖĞRETİCİ VİDEOLARI

Öğretici videolar, bir süreci baştan sona öğreten veya izleyicinin hedefe adım adım ilerlemesini sağlayan, adlarının hakkını vererek “öğretici”likleriyle ön plana çıkan videolardır. Genellikle 2-10 dakika uzunluğunda olurlar ve birden fazla eğitim yöntemini içerebilirler.

Bazen “nasıl yapılır” videoları olarak anılırlar. En iyileri dikkatlice planlanmıştır ve profesyonel bir dokunuşa sahiptir. Peki nasıl yapılır bu “nasıl yapılır” videoları diyorsanız, rehberi okumaya devam edin.

Örnek; https://youtu.be/BDliEq_0qeQ

III. TRAINING (ÖĞRENİM) VİDEOLARI

Öğrenim videoları, bir çalışanın işyeri becerilerini geliştirmek için tasarlanır. Şirketler genellikle uyumluluk ve taciz eğitimi gibi kişilerarası konuları veya donanım ve yazılım eğitimi gibi işle ilgili konuları kapsayan çevrimiçi öğrenim videoları oluşturur. Öğrenim videoları, eğitmen ve öğrenen arasında bağlantı kurmak için genellikle gerçek kişilerin görüntülerini kullanır. Bunlar etkileşimli videolar olabilir ve genellikle daha büyük bir eğitim kursuna uygundur. Şu konuyu biri bana anlatsın diyenlere...

Örnek; <https://youtu.be/J7ENEuqXDwY>

IV. AÇIKLAYICI VİDEOLAR

Açıklayıcı videolar, bir iş konseptini veya ürünü eğlenceli ve görsel bir şekilde açıklayan kısa videolardır (genellikle iki dakikadan az). Daha büyük bir konuyu, ürünü veya hizmeti açıklamak için genellikle temel animasyonları kullanırlar. Açıklayıcı videolar, karmaşık fikirleri basitleştirerek kolayca sindirilebilir içeriğe dönüştürür. O basitleştirme yok mu... Bir de yapana sorsak

Örnek; <https://youtu.be/-bknuFCQn4Y>

V. SUNUM VİDEOLARI

Bir sunumu yaparken kaydetmek, izleyicilerin daha sonra da aynı sunumu izleyebilmesini mümkün kılar. İçeriği yeniden izlemek ve yeniden özümsemek isteyenler veya yüz yüze etkinliğe katılamayanlar için mükemmeldir. Bu, bir sunum için yalnızca sesi kaydetmek kadar basit veya PowerPoint nokta slaytlarını, bir web kamerası ve ayrı bir mikrofonu aynı anda kaydetmek kadar gelişmiş olabilir.

Ders ve sunum çekimi, bir öğretici videodan daha uzun olma eğilimindedir ve tüm ders veya sunumun uzunluğunu kapsar. Bu da onlardan tam verim almak isteyen izleyicilerin çok daha fazla zaman ayırmaları ve dikkatlerini yüksek düzeyde kullanmaları gerektiği anlamına gelir.

Örnek; <https://youtu.be/URbLKYuyEY>

VI. EKRAN PAYLAŞIMI VİDEOLARI

Ekran paylaşımı hızlı ve gayri resmi olma eğilimindedir ve genellikle eğitici videolardan daha küçük bir kitleye yöneliktir. Bu videolar, bilgisayar ekranınızın dijital video paylaşımlarıdır ve genellikle sesli anlatım içerirler. Bunlara, ne yaptığımı gör ve sen de aynısını yap videoları diyebiliriz.

Bir eğitmenin, meslektaşın veya yöneticinin bir soruyu yanıtlamak veya sorunlu bir kavramı açıklığa kavuşturmak için hızlı bir şekilde ekran video paylaşımı oluşturabildiği canlı ya da kaydedilmiş ekran kayıtlarıdır. Genellikle “tek kullanımlık” videolar olarak kabul edilen ekran video paylaşımları, daha düşük üretim değeriyle ve belirli bir amaç için -genellikle kısa bir ömürle- hızlı bir şekilde yapılabilirler. “Şimdi hemen size ekranımda göstereyim; şu menüye tıklayın, bunu seçin, bakın hemen oldu...”

Örnek; <https://youtu.be/A2OLQNSIJgU>

Kaynak; <https://www.techsmith.com/blog/instructional-videos/>

SONUÇ

Gördüğünüz gibi eğitici videolar çeşitli isimlerle anılıyor ama farklılıklarına rağmen amaçları aynı... Eğitici olmak. Elbette hiçbiriniz sıkıcı videolar çekmek istemezsiniz ama izleyicilerinizin öğrettiklerinizi anlaması ve öğrenmesi önceliklidir. Yani sıkıcı olmamak adına şakalar ve fıkralar tadında da ilerlememelisiniz. Bu videolar stand-up dinamikleriyle amacına ulaşamaz. Bilginin suyunu “sıkmadan” çıkarıp sunmak biraz da sizin iyi hazırlanmanıza bağlı. Bunun için gelin video üretim sürecinin bölümlerini daha detaylı ama sizi sıkmadan inceleyelim.

KURGU VE ÇEKİM SONRASI SÜREÇLER

Videolarınızın çekim süreci tamamlandıktan sonra görüntüleri amacınız doğrultusunda, belirlediğiniz süreye ve dağıtım mecrasına uygun olarak kesmeniz ve birleştirmeniz, yani kurgulamanız gerekir. En az, fikri oluşturma ve çekim aşamaları kadar yaratıcı emek gerektiren bir iş sizi bekliyor. Çektiğiniz ham görüntüleri, gerekiyorsa arşivlerden bulduğunuz görüntüleri, fotoğrafları, animasyonları ve grafikleri, müzik ve kaydedilmiş seslerle harmanlarken içindeki kötü kurguları bir kenara bırakın ve en iyisini yapacağınıza inanın.

Kurgu süreci alttaki aşamaları içerir:

- Ham görüntülerin izlenmesi, ayıklanması ve deşifresi
- Kâğıt üzerinde kurguyu tasarlama
- Senaryoya göre görüntüleri dizme
- Ortaya çıkan sıralamayı senaryo ile kıyaslama (amaç, kitle ve fikir doğrultusunda işleyip işlemediğini değerlendirme)
- Kaba kurguyu oluşturma
- Özel bir gösterim ile etki ölçümü yapma, yorum ve öneri toplama
- Öneriler doğrultusunda yeni kaba kurgu
- İnce kurgu, ses, grafik öğelerin eklenmesi ve işlenmesi
- Son çıkış

Bütün bu işlemlerin mümkün olduğunca kısa sürmesi için çekim sırasında ekonomik ve etkili olmaya, gereksiz çekimler yapmamaya, kısa metrajlı formatlara yönelmeye, çekimler sırasında çekilen görüntülerin bilgisini (yer, zaman, içerik, kişi) ayrıntılı olarak, unutulmadan not etmeye, kurguya girmeden kafanızda net bir taslak oluşturmaya gayret edebilirsiniz. Olanağınız varsa çekim sırasında taşınabilir bir bilgisayar ile günü gününe görüntüleri ayıklayıp sıraya dizmek de süreci hızlandırır. Biraz karışık gözükabilir ama planlı olursanız kurgunun tadını çıkarabilirsiniz.

Kurguya Başlarken

Kurgu başlangıcında yapacağınız ilk iş ham görüntülerinizi düzenlemek olmalı. Eğer aynı anda birden fazla kamera ile çalıştıysanız her kameradan gelen klipler için ayrı ayrı a, b, c gibi kodlar atayarak malzemeyi ayrıştırabilirsiniz. Bu ayrıştırma işinin devamında oturup klipleri tek tek izleyin ve izlerken aklınıza gelenleri, ne düşündüğünüzü, ne hissettığınızı not alın. Tüm görüntüleri birkaç kez baştan sona izlemeniz gerekebilir. Bu işlem sorunlu çekimleri, ses problemlerini ve eksik çekimleri fark etmenizi sağlar. Sonrasında görüntüler için kayıtlar çıkarmalı, tüm diyalogları, görüntüleri ve sesleri kâğıda dökmelisiniz. Bir çizelge üzerinde, çekimler sırasında aldığınız notlardan da yararlanarak, ileride referans alabileceğiniz önemli olan tüm bilgileri içeren bir veri tabanı oluşturmaya başlayın. Dakika, saniye, kare bilgilerini de not alarak kurgu sırasında aradığınız malzemeye çok hızlı erişebilirsiniz. Yazıldığı kadar karmaşık değil merak etmeyin. Ha gayret bir başladınız mı “Vay be ben mi çekmişim bu görüntüleri” diye diye gerisini getirirsiniz.

Kâğıt Üzerinde

Kullanacağınız tüm görüntü, ses, üst-ses, müzik, grafik ve fotoğraf gibi elemanları küçük kartlar üzerine yazarak kurgunuzun bir taslağını çıkarabilirsiniz. Böylece kâğıt üzerinde videonun sekansını (sıralanmasını) kurup, parçaların yerlerini değiştirerek denemeler yapabilirsiniz. Aynı bir bulmaca gibi aslında. Tek farkı cevabı ihtiyacınıza göre sizin şekillendiriyor olmanız.

Bilgisayarda Kurgu

Videolarınızı ve diğer ilgili malzemeyi bilgisayara aktardıktan sonra sıra klipleri kurgu yazılımına taşımaya gelir. Neredeyse bütün kurgu programları aynı mantıkla çalışır. Video parçaları (klipler) ve diğer kullanacağınız müzik veya grafik benzeri malzemeyi yazılımın içine aktarabilirsiniz. Bu işlem, yazılıma kullanacağınız malzemenin bilgisayardaki konumlarını gösterir. Uygulama çoğunlukla malzemeyi kendi klasörlerine kopyalamaz. Bu nedenle harici sürücü kullanıyorsanız sürücünüz bağlı değilken dosyalar çevrimdışı görünür. Yazılımı kullanırken içe aktardığınız malzemeyi genellikle “bin” (kutu) adı verilen ve klasöre benzer ikonlu bir alanda bulabilirsiniz. Bu “bin”lerin altında tıpkı klasörlerde olduğu gibi yeni alt “bin”ler oluşturup malzemenizi gruplayıp düzenleyebilirsiniz. “Bin”leri daha önce oluşturduğunuz kayıt çizelgeleri doğrultusunda organize ettikten sonra kurgu sırasında aradığınız görüntülere hızla erişebilirsiniz. Kurgu yazılımları geliştikçe belli sınıflandırma fonksiyonlarını algoritmalar sayesinde kendi kendilerine de gerçekleştirmeye başladı. Şansınıza kurguya doğru zamanda başladınız, bu gelişmelerle artık süreç çok daha hızlı ilerliyor.

Eğer hali hazırda kullandığınız bir kurgu programı yoksa Davinci Resolve programının bedava sürümünü indirebilirsiniz. Temel ihtiyaçlarınızı fazlasıyla karşılayacaktır.

Eğer bilgisayarınız görüntü işlemeye yeterli imkanları sunmuyorsa Kapwing gibi web üzerinden ulaşabileceğiniz kurgu hizmetlerinden de faydalanabilirsiniz.

Mobil Cihazlar İle Kurgu

Mobil cihazınızla çektiğiniz görüntüleri çok hızlı dağıtıma sokmak istiyorsanız yine o cihaz üzerinde kurgu yapmanızı sağlayacak uygulama seçeneklerinden faydalanabilirsiniz. Bu uygulamalar kaliteli ve uzun çıkışlar almak için elverişli olmasa da kısa bir videoyu kurgulayıp, internet bağlantısı üzerinden dolaşıma sokmak için verimli bir şekilde kullanılabilir. Bu doğrultuda altta listelediğimiz uygulamalara bir göz atmanızı tavsiye ederiz.

Kullanabileceğiniz uygulamalar;

- **WeVideo**

Bulut tabanlı bir video düzenleme yazılımı (yani, doğrudan sabit sürücünüze indirmek yerine bir tarayıcı aracılığıyla eriştiğiniz yazılım) olan WeVideo, giderek daha popüler hale geliyor. Online kurguya öncülük eden programlardan biri olması da güven verici.

- **Adobe Premiere Rush**

Adobe’nin popüler video düzenleyicisi Premiere, artık mobilde ve üstelik ücretsiz. Bu reklam kokan cümleyle tarafımızı belli ettik sanki.

Kurgu

İlk önce senaryonuza göre el yordamıyla bir akış oluşturarak başlayın. Bu işi çok fazla düşünmeden içgüdüsel tercihlerle yapabilirsiniz. Videonun başlangıcı ayrı bir önem taşır, unutmayın. Zira izleyiciyi meraklandıracak, hikâyenin içine çekecek, sonrası hakkında ipuçları verecek olan bu bölümdür. O nedenle başlangıcı daha ince çalıştığınız sonraki aşamalara bırakabilirsiniz. Her yaptığınız önemli değişiklikten sonra bir önceki versiyonu kaydetmeyi unutmayın. Bu sayede fikir değiştirirseniz geri dönüp önceki versiyon üzerinden devam edebilirsiniz. Oyunlardaki kaldığınız yeri kaydetme gibi düşünün. Yanlış bir şey yaptığınızda oyuna tekrar en baştan başlamak zorunda kalmamak daha hızlı ilerlemenizi sağlar.

Bu aşamada eğer anlatıcı üst-ses kullanacaksanız, özellikle de seslendirici elinizin altında olan, gönüllü bir kişi değilse, metni kendi sesinizle okuyarak yazılıma aktarın. Bu hem eğlenceli hem de işe yarar bir yöntemdir. Bu sayede metnin işleyip işlemediğini ve zamanlamanın uygunluğunu da sinema olanağınız olur. Müzik kullanmayı düşünüyorsanız, tercihinizi çok dikkatli yapmalısınız. Videonuzdaki dramatik etki, müzikten değil, içerikten gelmeli. Aksi takdirde, izleyici manipüle edildiği hissine kolaylıkla kapılabilir. Müzik kullanacaksanız, kullandığınız parçalar için kullanım hakkı gibi gerekli izinleri almanız gerekir. Aksi halde, videonuz alenileştikten sonra ciddi tazminatlar ödemek zorunda kalabilirsiniz. En azından durum masraflı ve vakit alan bir sürece dönüşebilir. Yani müzik olarak videonuza en sevdiğiniz şarkıyı koymayı düşünüyorsanız, bir daha düşünün. Son olarak

fotoğraf, harita, grafik öğeler ve benzeri malzeme kullanacaksanız gerekli izinleri alarak projenize ekleyebilirsiniz. Eğer videonuzu internet üzerinden yaymayı, TV kanallarında veya toplu gösterimlerde yer almasını istiyorsanız, sonradan zor durumda kalmamak için arşiv malzeme ve müzik kullanımı izinlerini ihmal etmemelisiniz. İzin, izin, izin derken sakın siz de iznimizi isteyip buraya kadarmış ben bu videonun üstesinden gelemeyeceğim demeyin. Yazdıklarımızın hepsinin bir kolayı var; o da sadece bir kere yapıp işin mantığını anlamak.

Yine bu aşamada filmin içeriğinde, kişilerin veya üst sesin aktardığı bilgilerin doğruluğunu kontrol etmek sizin ve videonuzun güvenilir olması açısından önemlidir. Biz size ve videonuza güveniyoruz. Başaracağınızdan eminiz!

Savunuculuk için üretilen bir videoda final de en az başlangıç kadar önemlidir. Son bölüm konuyu netleştirip toparlamalı ve sonrası için yapılması gerekenleri, çıkış yollarını ortaya koymalı, izleyiciyi diyalogun içine çekmelidir. Filmin izleyici üzerinde bırakacağı etkinin de final sekansında yoğunlaşacağını, çoğu zaman izleyici açısından geride kalan duygunun burada olacağını unutmayın. Tek bir ricamız var filmin sonunda bize kalacak duygu, bizi harekete geçmeye motive etsin.

8

Kaba Kurgu

Bu aşama adından anlaşılacağı üzere filmin genel hatlarıyla belirginleştiği ama henüz daha inceltilmiş son halini almadığı aşamadır. Bu noktada size fikir verebilecek bir grupta filmi izlemek, onların düşünce ve eleştirilerini almak verimli olur. Böylece videonun sizin umduğunuz etkiyi uyandırıp uyandırmadığını, tasarladığınız anlamların oluşup oluşmadığını bu gösterimle sınayabilir ve gerekli düzeltme ve değişiklikleri yapabilirsiniz. Patlamış mısır yemek isteyen olursa izin vermeyin ki dikkatler dağılsın.

İnce Kurgu ve Çıkış Almak

Kaba kurguya gelen tepkiler doğrultusunda gerekli değişiklikleri yapıp geçişleri pürüzsüzleştirdiğiniz, zamanlamayı ideal hale getirdiğiniz ve videoyu çıkışa hazırladığınız aşamaya ulaştınız. Şimdi bir kez daha videoyu kaba kurguyu izlemiş ve izlememiş, hatta konuyla ilgili hiç fikri olmayan birileriyle izleyip, tepkilerini kıyaslamak, videonun son halini daha iyi değerlendirmenizi sağlayabilir. Bundan sonra geriye kalan, filmin ses ve renk düzenlemesi işlemlerinden geçmesi ve farklı “master” (gerekli çoğaltmaların onun üzerinden yapılacağı, filmin son ve saklanacak hali) kopyalarının alınmasıdır. Metinlerin görünmediği, konuşma ve müzik efekt kanallarının ayrı olduğu kopyalara, videonun yabancı dilde versiyonlarının hazırlanması durumunda ihtiyacınız olabilir, unutmayın. Az kaldı, işin “master”ı (burada “usta” anlamıyla kullanıyoruz) oluyorsunuz.

KAYNAKÇA

1- <https://www.techsmith.com/blog/instructional-videos/>

2- BSB Sinema Eseri Sahipleri Meslek Birliği’nin yayınladığı STGM’nin Birlikte alt hibe programında kullandığı, Etkili Video Üretim ve Dağıtım Rehberi (İstanbul: STGM, 2017) Sayfalar; 43-44, 47-52

9

